

Historia

Dopuszczająca

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: współczesność, przeszłość, historia, historycy, legenda, baśń
- rozróżnia przeszłość od współczesności
- rozróżnia fikcję (np. baśń) od rzeczywistości historycznej
- potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: ojczyzna, patriotyzm
- podaje przykłady świąt rodzinnych
- podaje przykłady pamiątek rodzinnych
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: państwo, region, naród
- wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice
- zna poprawną nazwę państwa polskiego
- przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych (data, tysiąclecie, wiek)
- umieszcza daty na osi czasu
- przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie
- poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e.
- oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: mapa, plan – dostrzega różnice między mapą a planem
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: plemię, Słowianie
- wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie
- opisuje wygląd grodu średniowiecznego
- wie, że Bolesław Chrobry był pierwszym królem Polski
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: duchowieństwo, zakon chrześcijański, mnich, klasztor
- charakteryzuje wygląd mnichów
- opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: uniwersytet
- wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”

- określa epokę, w której żył Jan Zamoyski– opisuje wygląd średnio-wiecznego zamku
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: rycerz, miecz, herb
- opisuje wygląd i cechy rycerza– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: astronom, obserwacja
- opisuje wygląd i uzbrojenie husarii
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: zabory, zabór rosyjski, wojna partyzancka
- wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie
- potrafi objaśnić pierwszą zwrotkę i refren hymnu
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: hymn państwowy
- zna nazwisko autora hymnu państwowego
- wie, kim był Mikołaj Kopernik– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: szlachta przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: potop szwedzki, husaria, Jasna Góra
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: rozbiory, powstanie
- wymienia państwa, które dokonały rozbiorów
- przedstawia cel powstania kościuszkowskiego
- wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: demokracja, strajk

dostateczna

- poprawnie posługuje się terminami: dzieje, archeologia, źródła pisane, źródła materialne
- rozróżnia pracę historyków i archeologów
- potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych
- wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki
- dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych
- poprawnie posługuje się terminami: tradycja, drzewo genealogiczne, „mała ojczyzna”
- przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny
- wyjaśnia, czym jest patriotyzm
- podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych

- poprawnie posługuje się terminami: społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia
- wymienia elementy współtworzące państwo
- wymienia najważniejsze czynniki narodotwórcze
- przedstawia polskie symbole narodowe
- przedstawia najważniejsze święta państwowe
- wskazuje na mapie stolicę państwa
- poprawnie posługuje się terminami: chronologia, okres p.n.e. i n.e
- zamienia cyfry arabskie na rzymskie
- wyjaśnia, czym jest epoka historyczna
- porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie (era, stulecie)
- samodzielnie przyporządkowuje wydarzenia stuleciom
- oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er
- poprawnie posługuje się terminami: legenda, symbol, róża wiatrów
- przygotowuje proste plany miejscowe
- objaśnia symbole legendy mapy
- odczytuje z mapy podstawowe informacje
- poprawnie posługuje się terminem: Piastowie
- przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego
- wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”
- wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich
- poprawnie posługuje się terminami: misja, relikwie
- zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025
- charakteryzuje postać św. Wojciecha
- opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej
- j– poprawnie posługuje się terminami: reguła zakonna, skryptorium, pergamin
- podaje przykłady zakonów
- opisuje życie wewnątrz klasztoru
- poprawnie posługuje się terminami: dynastia, uczta u Wierzyńka
- zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370
- wyjaśnia powiedzenie: Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną
- poprawnie posługuje się terminami: paż, giermek, paśowanie, kopia, dziedziniec, fosa, baszta, most zwodzony
- wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem
- opisuje wygląd średnio-wiecznego zamku

- charakteryzuje turnieje rycerskie
- poprawnie posługuje się terminem: unia
- zna wydarzenia związane z datami: 1385
- przedstawia główne konsekwencje unii w Krewie
- poprawnie posługuje się terminami: giermek, kopia, kodeks honorowy
- zna wydarzenia związane z datami: 1410
- charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego
- wyjaśnia powiedzenie: polegać jak na Zawiszy
- poprawnie posługuje się terminami: astronomia, diecezja, ekonomia
- wyjaśnia powiedzenie: wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię
- poprawnie posługuje się terminami: kanclerz, hetman, akademia
- charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego
- poprawnie posługuje się terminami: potop szwedzki, wielki wąż, odsiecz
- zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683
- wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej oraz jej sąsiadów
- zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania
- poprawnie posługuje się terminami: Szkoła Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe
- wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego
- wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października
- poprawnie posługuje się terminami: konstytucja, kosynierzy
- zna wydarzenia związane z datami: 3 maja 1791 r., 1794, 1795
- charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki
- poprawnie posługuje się terminami: emigracja, legiony
- zna wydarzenia związane z datą: 1797
- charakteryzuje postaci oraz dokonania gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego
- poprawnie posługuje się terminami: działalność konspiracyjna, branka, dyktator, zesłanie
- zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864
- pokazuje na mapie zasięg zaboru rosyjskiego
- charakteryzuje postać i dokonania Romualda Traugutta
- poprawnie posługuje się terminami: Uniwersytet Latający
- charakteryzuje, na czym polegało tajne nauczanie
- charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie

- wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla
 - poprawnie posługuje się terminami: I wojna światowa, Naczelnik Państwa
 - zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r., 15 sierpnia 1920 r.
 - charakteryzuje postać Józefa Piłsudskiego
 - poprawnie posługuje się terminami: komunizm, bolszewicy, cud nad Wisłą
 - zna wydarzenie związane z datą: 15 sierpnia 1920 r.
 - wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego
 - poprawnie posługuje się terminami: eksport, import, okręg przemysłowy
 - charakteryzuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego
 - wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego
 - poprawnie posługuje się terminami: łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi
 - zna wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 1 sierpnia 1944 r.
 - charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego
 - poprawnie posługuje się terminem: „żołnierze niezłomni”
 - zna zbrodnie niemieckie popełnione na Żydach
 - charakteryzuje postaci Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny
 - wyjaśnia, dlaczego dla wielu Polaków wojna się nie zakończyła
 - wyjaśnia pojęcie: „żołnierze niezłomni”
 - poprawnie posługuje się terminami: konklawe, kardynał, pontyfikat
 - charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla wiernych
 - wyjaśnia, dlaczego Jan Paweł II był darzony wielkim szacunkiem
- Okrągły Stół**
- zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989
 - wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych
 - zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę, Annę Walentynowicz, Andrzeja Gwiazdę, Jerzego Popiełuszkę
 - poprawnie posługuje się terminami: związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny,

dobra

- porównuje pracę historyków i archeologów
- wskazuje różne przykłady źródeł pisanych i niepisanych
- wyjaśnia potrzebę edukacji historycznej

- wyjaśnia, czym jest genealogia
- wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, województwo i jego stolicę
- podaje przykłady regionalnych tradycji
- charakteryzuje własną „małą ojczyznę” na tle innych regionów
- wskazuje Polskę na mapie świata
- wskazuje na mapie główne krainy historyczno-geograficzne Polski oraz największe miasta
- rozróżnia pojęcia naród i społeczeństwo
- przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych
- wskazuje przykłady instytucji dbających o dziedzictwo narodowe
- opisuje właściwy sposób zachowania względem symboli narodowych
- wyjaśnia, czym jest genealogia
- wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, województwo i jego stolicę
- podaje przykłady regionalnych tradycji
- charakteryzuje własną „małą ojczyznę” na tle innych regionów
- podaje cezury czasowe epok historycznych
- przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków
- przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych
- wyjaśnia, czym jest kartografia
- wyjaśnia, czym jest skala mapy
- rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną
- charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego
- wyjaśnia znaczenie wizyty Ottona III w Gnieźnie dla państwa polskiego
- wyjaśnia znaczenie utworzenia samodzielnej metropolii kościelnej
- wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego
- charakteryzuje wkład duchowieństwa w średnio-wieczną kulturę
- wyjaśnia znaczenie ksiąg i książek dla rozwoju wiedzy i nauki
- charakteryzuje oraz ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego
- argumentuje, dlaczego Kazimierz Wielki stał się wzorem dobrego władcy
- podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie
- przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika
- wyjaśnia, czym jest nauka i jakie cechy musi spełniać wiedza naukowa

- opisuje, w jaki sposób zrekonstruowano wygląd Mikołaja Kopernika– wyjaśnia, czym zajmuje się heraldyka
 - omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla obu państw
 - wyjaśnia charakter obyczajowości i kultury rycerskiej
 - przedstawia postanowienie pokoju toruńskiego oraz skutki bitwy pod Grunwaldem
 - wskazuje przykłady zabytków doby oświecenia w kraju i w regionie
 - wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu”
 - wyjaśnia znaczenie powołania Komisji Edukacji Narodowej dla państwa polskiego
 - wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja została ogłoszona świętem narodowym
 - charakteryzuje program polityczno-społeczny Tadeusza Kościuszki
 - wyjaśnia przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego
 - przedstawia dalsze losy Legionów Polskich we Włoszech
 - wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona
 - opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego
 - wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło
 - ocenia postawę Polaków pod zaborem rosyjskim
 - wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla
 - opisuje swoją ulubioną dziedzinę naukową i jej wybitnego przedstawiciela
 - wyjaśnia rolę nauki w rozwoju cywilizacyjnym
 - opisuje trudności polityczne w odbudowie państwa polskiego
 - ocenia znaczenie Bitwy Warszawskiej
 - wyjaśnia, dlaczego w rocznicę Bitwy Warszawskiej Wojsko Polskie obchodzi swoje święto
 - omawia wydarzenia, które miały wpływ na kształtowanie się granic II Rzeczypospolitej
 - charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego
 - przedstawia politykę okupantów wobec Polaków (mord katyński)
 - wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką
 - wyjaśnia, dlaczego państwo polskie znalazło się po II wojnie światowej w sowieckiej strefie
- wpływów
- charakteryzuje działalność partyzantki antykomunistycznej
 - wyjaśnia dramatyzm wyboru postaw przez obywateli wobec państwa polskiego po II wojnie światowej,

- wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego
- wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską
- podaje przykłady protestów Polaków przeciwko władzom komunistycznym
- wyjaśnia, jaką rolę odegrał stan wojenny

bardzo dobra

- omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów
- wskazuje pozapodręcznikowe przykłady różnych kategorii źródeł historycznych
- przedstawia różne efekty pracy naukowców zajmujących się przeszłością
- wskazuje lokalne przykłady instytucji dbających o regionalną kulturę i historię
- tworzy przewodnik po własnej miejscowości i regionie
- charakteryzuje inne regiony państwa polskiego
- wyjaśnia znaczenie dbałości o tradycję regionalną
- wskazuje na mapie świata największe zbiorowości Polonii
- wyjaśnia, dlaczego należy szanować inne tradycje narodowe
- przedstawia konsekwencje przynależności Polski do UE
- charakteryzuje główne epoki historyczne
- podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu
- przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków
- przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych
- interpretuje i wyciąga wnioski z mapy
- przedstawia najważniejsze odkrycia archeologiczne na ziemiach polskich
- określa, jakie informacje może zdobyć historyk dzięki zastosowaniu metody dendrochronologicznej
- omawia dokument Dagome iudex
- ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego
- wskazuje przykłady lokalizacji najstarszych budowli zakonnych na ziemiach polskich
- wyjaśnia, jakie są związki między działalnością zakonów a nauką historyczną
- porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego
- wyjaśnia znaczenia panowania Kazimierza Wielkiego dla państwa polskiego
- przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalonych w literaturze i legendach

- przedstawia stosunek Litwinów do unii w Krewie
 - na podstawie mapy ocenia sytuację geopolityczną w Europie Środkowej po zawarciu unii
 - przedstawia genezę i charakteryzuje różne zakony rycerskie
 - podaje przykłady różnych herbów
 - poprawnie posługuje się terminem: układ heliocentryczny
 - wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół
 - wyjaśnia, jakie cechy powinien mieć mąż stanu
 - charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego
 - wyjaśnia, dlaczego wojny XVII wieku przyczyniły się do osłabienia Rzeczypospolitej
 - wyjaśnia kontrowersje w ocenie panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego
 - proponuje własne reformy w państwie oraz edukacji i wyjaśnia ich celowość
 - wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej
 - podaje przykłady i ocenia różne postawy Polaków w okresie rozbiorów (w tym charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte)
 - ocenia, czy Napoleon spełnił pokładane w nim przez Polaków nadzieje
 - porównuje powstanie styczniowe z innymi powstaniem
 - przedstawia różne metody walki o polskość
 - opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej
 - wyjaśnia sytuację geopolityczną w Europie powstałą w wyniku I wojny światowej
 - wyjaśnij, kiedy i w jaki sposób bolszewicy przejęli władzę w Rosji
 - podaje przykłady współcześnie istniejących krajów komunistycznych oraz opisuje życie ich mieszkańców
- wyjaśnia rolę potencjału gospodarczego państwa we współczesnym świecie
- wymienia najważniejsze ośrodki przemysłowe współczesnej Polski
 - podaje przykłady udziału żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej
 - przedstawia przebieg powstania warszawskiego
 - wyjaśnia pojęcie: „suwerenność”
 - wyjaśnia pojęcie: „żelazna kurtyna” oraz jego genezę
 - charakteryzuje postać i działalność Ireny Sendlerowej
 - wymienia największe niemieckie obozy koncentracyjne
 - wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!
 - opowiada o rywalizacji między Związkiem Sowieckim a Zachodem
 - wyjaśnia znaczenie i skutki rozmów Okrągłego Stołu

celująca

- potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie
- przedstawia nowoczesne metody badania życia ludzi w przeszłości
- ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych
- przedstawia historyczną genezę regionu
- wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu
- ocenia, w jaki sposób różnorodność „małych ojczyzn” wpływa na bogactwo „wielkiej
- omawia genezę polskich symboli narodowych
- wyjaśnia pojęcia: emigracja, uchodźcy
- podaje przykłady mniejszości narodowych żyjących w Polsce
- wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery
- wyjaśnia różnicę między kalendarzem juliańskim i gregoriańskim
- przedstawia elementy historii kartografii
- wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej